

WOJEWODA MAZOWIECKI

WK-I.431.1.71.2022

Warszawa, 03 lutego 2023 r.

Pan
Wiesław Zalewski
Wójt Gminy Strzegowo

Urząd Gminy w Strzegowie
Plac Wolności 32
06-445 Strzegowo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², kontrolerzy Magdalena Boniewska oraz Janusz Masiak inspektorzy wojewódzcy w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, przeprowadzili w dniach od 6 do 13 lipca 2022 r., kontrolę problemową w Urzędzie Gminy w Strzegowie przy Placu Wolności 32.

Kontrolą objęto stan realizacji zadania z zakresu administracji rządowej w przedmiocie działalności urzędu stanu cywilnego w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 22 czerwca 2022 r.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 9 stycznia 2023 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń, przekazuję Panu Wójtowi wystąpienie pokontrolne.

W kontrolowanym okresie dokonano rejestracji 53 małżeństw, 106 zgonów, 9 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 1 rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, na

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

podstawie art. 99 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego³, 7 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego i 6 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego. Ponadto wydano 995 odpisów aktów stanu cywilnego.

W kontrolowanym okresie nie dokonano rejestracji urodzenia ani czynności odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, nie wydano decyzji o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, decyzji w sprawie umorzenia postępowania dotyczącego rejestracji stanu cywilnego, decyzji na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska⁴, jak również zaświadczeń stwierdzających możliwość zawarcia związku małżeńskiego zgodnie z polskim prawem, zaświadczeń o stanie cywilnym, zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby ani zaświadczeń o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego.

Badaniu poddano 4 akty małżeństwa, w tym: 2 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i 2 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed duchownym, w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego⁵, 4 akty zgonu, 2 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 1 rejestrację zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, 2 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego oraz 2 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego⁶.

Rejestracji stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego dokonał w poddanych kontroli przypadkach kierownik USC lub jego zastępca, zgodnie z właściwością określoną w art. 9 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 i 2 p.a.s.c., uwierzytelniając akty stanu cywilnego przez złożenie podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą certyfikatu wydanego przez ministra cyfryzacji.

Poddane badaniu akty stanu cywilnego oznaczone zostały oddzielnie dla każdego rodzaju zdarzenia i odrębnie dla każdego roku kalendarzowego, zgodnie z wymogiem art. 19 ust. 1 p.a.s.c. Oznaczenia aktów stanu cywilnego zostały nadane przez system teleinformatyczny, zgodnie z zasadami określonymi w § 42 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu

³ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1681, ze zm.), dalej: ustawa p.a.s.c.

⁴ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

⁵ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, ze zm.).

⁶ Oznaczenia wszystkich spraw poddanych badaniu wskazano w arkuszu ustaleń kontroli nr 1, który dołączono do akt kontroli.

cywilnego⁷. Poddane kontroli akty małżeństwa oraz zgonu zawierały wymagane dane, określone, odpowiednio, w art. 88 ust. 1 oraz art. 95 ust. 1 p.a.s.c. Sporządzone zostały na podstawie wymaganych dokumentów, wymienionych w art. 87 ust. 2 i 3 oraz art. 92 ust. 2 p.a.s.c., z zachowaniem terminów określonych w art. 86 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 p.a.s.c.

Akta zbiorowe do poddanych kontroli aktów małżeństwa i zgonu, prowadzone były w formie papierowej, w porządku chronologicznym, a także zawierały dokumenty stanowiące podstawę dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych aktów małżeństwa znajdują się zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenie wydane przez duchownego, o którym mowa w art. 8 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo protokół przyjęcia przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, zaś w aktach zbiorowych do aktów zgonu karta zgonu oraz protokół zgłoszenia zgonu.

Poddanych kontroli transkrypcji dokonano zgodnie z wymogami art. 104 ust. 2 i 3 p.a.s.c., poprzez wierne i literalne przeniesienie treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Prawidłowo realizowano obowiązki dokonywania adnotacji, dołączania wzmianek dodatkowych i przypisków, określone w art. 24 ust. 1, art. 25 i art. 105 ust. 1 p.a.s.c. oraz § 12-14 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego.

Po dokonaniu poddanych kontroli czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego wydano z urzędu, w każdym wymagającym tego przypadku, odpis aktu stanu cywilnego, odpowiednio: skrócony lub zupełny.

Ustalono, że wysokość pobranych opłat skarbowych za sporządzenie poddanych kontroli aktów małżeństwa, wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami RP, sprostowania, uzupełnienia i transkrypcji – była zgodna z określoną w części I ust. 1 oraz w części II ust. 1 pkt 6, 7 i 10 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej⁸.

⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1904).

⁸ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2142, ze zm.).

Ustalono także, że osoby zatrudnione na stanowisku kierownika i zastępcy kierownika USC spełniały na dzień objęcia tego stanowiska wymogi w zakresie wykształcenia i zatrudnienia, określone w art. 8 ust. 1 p.a.s.c.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sporządzenie aktu małżeństwa zawierającego błąd w nazwisku rodowym matki mężczyzny zamierzającego zawrzeć związek małżeński. Powyższe było konsekwencją błędnego wpisania nazwiska rodowego matki w części II zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa wypełnianego przez mężczyznę oraz w wydanym na jego podstawie zaświadczeniu stwierdzającym brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa⁹.
2. Niewskazanie interesu prawnego w jednym wniosku, na podstawie którego dokonano sprostowania oraz jednym wniosku, na podstawie którego dokonano uzupełnienia aktu stanu cywilnego, pomimo że zgodnie z art. 35 ust. 3 oraz art. 37 ust. 3 ustawy p.a.s.c., czynności sprostowania lub uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się na wniosek osoby mającej w tym interes prawny. Pomimo występującego braku formalnego, organ nie zastosował trybu określonego w art. 64 § 2 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego¹⁰, który nakłada obowiązek wzywania wnoszącego żądanie do usunięcia braków formalnych z pouczeniem, że ich nieusunięcie spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania. W rezultacie nie zostały udokumentowane przesłanki umożliwiające dokonanie powyższych czynności¹¹.

Ponadto w wyniku kontroli ustalono, że:

- a) wszystkie poddane kontroli dokumenty znajdujące się w aktach zbiorowych aktów małżeństw oraz aktów zgonu zawierają w nagłówku oznaczenie „*Urząd Stanu Cywilnego*”

⁹ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Strzegowo z 11.07.2022 r. „*W zaświadczeniu stwierdzającym brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, w części II zapewnienia oraz sporządzonym akcie małżeństwa pomyłkowo wpisano nazwisko rodowe matki mężczyzny. Podczas kontroli akt został sprostowany z Urzędu*”.

¹⁰ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.), dalej k.p.a.

¹¹ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Strzegowo z 11.07.2022 r. „*W obu przypadkach (...) osoby których dotyczyły akty były osobami zmarłymi, w dokumentach znajdują się akty zgonu. Osoby, które wniosowały o ich sprostowanie i uzupełnienie, były to osoby, które miały interes prawny do dokonania tych czynności i wykazały to w rozmowie z Kierownikiem USC, jednakże nie zostało to odnotowane na wniosku*”.

- Strzegowo*”, zamiast oznaczenia organu, czyli Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Strzegowie;
- b) we wszystkich poddanych kontroli sprawach dotyczących czynności sprostowania i uzupełnienia aktów stanu cywilnego, rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami RP, na podstawie art. 99 p.a.s.c. oraz przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji, brak jest potwierdzeń doręczenia odpisów zupełnych, czym naruszono postanowienia art. 39 § 2 k.p.a., zgodnie z którymi *„(...) organ administracji publicznej doręcza pisma za pokwitowaniem (...)”*¹²;
 - c) przyjęto jeden wniosek o sprostowanie aktu stanu cywilnego bez dowodu uiszczenia opłaty skarbowej. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że wnioskodawca uiścił opłatę skarbową w dniu następnym po dniu złożenia wniosku, czym naruszono postanowienia art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o opłacie skarbowej, zgodnie z którym *„(...) Obowiązek zapłaty opłaty skarbowej powstaje (...) z chwilą dokonania zgłoszenia lub złożenia wniosku o dokonanie czynności urzędowej (...)”*¹³;
 - d) udokumentowano wydanie odpisów zupełnych aktów stanu cywilnego, po dokonaniu jednej czynności sprostowania aktu oraz jednej czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji, w aplikacji „Źródło” w module BUSC, jako dokonane z urzędu, a nie na wniosek;
 - e) 4 księgi stanu cywilnego, tj. urodzeń, małżeństw i zgonów¹⁴ wraz z aktami zbiorowymi nie zostały przekazane do archiwum państwowego, pomimo upływu terminu na dokonanie tej czynności¹⁵. Zaniechaniem powyższym naruszono wymóg określony

¹² Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Strzegowo z 11.07.2022 r. *„We wszystkich przypadkach (...) odpisy zostały osobiście odebrane przez wnioskodawców, jednakże w wyniku przeoczenia nie zostało to odnotowane na wniosku. Podczas kontroli wnioski zostały zmodyfikowane, na których znajduje się adnotacja o odbiorze aktu zupełnego”*.

¹³ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Strzegowo z 11.07.2022 r. *„Wniosek o sprostowanie Kierownik USC otrzymał pocztą bez potwierdzenia dokonania opłaty skarbowej. Podczas telefonicznej rozmowy poinformował wnioskodawcę, żeby dokonał opłaty skarbowej za czynność sprostowania aktu stanu cywilnego. Dlatego też opłata skarbową została wniesiona po dniu złożenia wniosku”*.

¹⁴ Dotyczy ksiąg pochodzących z Parafii Rzymskokatolickiej Dąbrowa, Parafii Rzymskokatolickiej Niedzbórz, Parafii Rzymskokatolickiej Strzegowo, Parafii Rzymskokatolickiej Unierzyż zamkniętych w 1919 roku.

¹⁵ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Strzegowo z 07.07.2022 r. *„Urząd Stanu Cywilnego posiada nieprzekazane księgi aktów stanu cywilnego (...) księgi nie zostały przekazane w wymaganym terminie ze względu na pandemię COVID. Jednocześnie informuje się, że Urząd Stanu Cywilnego w Strzegowie jest w trakcie realizacji przekazywania ksiąg do Archiwum Państwowego w Mławie. Z dotychczasowych ustaleń poczynionych z archiwum w Mławie wynika, że w najbliższym czasie księgi zostaną przekazane do archiwum”*.

w art. 129 ust. 3 w związku z ust. 2 ustawy p.a.s.c., zgodnie z którym księgi stanu cywilnego prowadzone przed dniem wejścia w życie obowiązującej ustawy p.a.s.c., dla których po dniu jej wejścia w życie upłył okres przechowywania, przekazuje się do właściwego archiwum państwowego w ciągu 2 lat po upływie terminu ich przechowywania, który dla ksiąg urodzeń wynosi 100 lat.

Przedstawiając powyższe informuję, że realizację zadania w zakresie działalności urzędu stanu cywilnego ocenia się **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**.

Przedstawiając powyższe ustalenia, zobowiązuję Pana Wójta do podjęcia działań w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, a w szczególności do:

1. Sporządzania aktu małżeństwa po uprzedniej weryfikacji poprawności zamieszczonych danych, a w szczególności nazwiska rodzowego matki, osoby zamierzającej zawrzeć związek małżeński.
2. Weryfikowania wniosków o sprostowanie i uzupełnienie aktu stanu cywilnego, pod względem wskazywania w nich przez wnioskodawcę interesu prawnego, zgodnie z treścią art. 35 ust. 3 oraz art. 37 ust. 3 ustawy p.a.s.c.

Ponadto zwracam uwagę na konieczność:

- a) umieszczania prawidłowego oznaczenia organu w nagłówkach akt zbiorowych aktów małżeństwa oraz aktów zgonu;
- b) doręczania za pokwitowaniem odpisów zupełnych aktów stanu cywilnego po dokonaniu czynności sprostowania i uzupełnienia, rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami RP, na podstawie art. 99 p.a.s.c. oraz przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji, zgodnie z treścią art. 39 § 2 k.p.a.;
- c) weryfikowania faktu wniesienia opłaty skarbowej przy składaniu wniosków o sprostowanie aktu stanu cywilnego;
- d) przestrzegania prawidłowości danych, wprowadzanych w aplikacji „Źródło” w module BUSC, dokumentujących wydanie odpisów zupełnych aktów stanu cywilnego, po dokonaniu czynności sprostowania aktu oraz czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji;

e) terminowego przekazywania do archiwum państwowego ksiąg stanu cywilnego, tj. urodzeń, małżeństw i zgonów wraz z aktami zbiorowymi, zgodnie z wymogiem określonym w art. 129 ust. 3 w związku z ust. 2 ustawy p.a.s.c.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze oraz zobowiązuję Pana Wójta na podstawie art. 49 ww. ustawy do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

*Z up. Wojewody Mazowieckiego
Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli*